

Capítol 2. LAS TRES SÒRRAS DE LA MONTANHA

El MONT PERDUT és la tercera muntanya més elevada de la serralada dels PIRINEUS, amb una altitud màxima de 3.352 metres. Situat exactament a les fronteres entre Espanya i l'estat francès, per la banda sud és una muntanya aragonesa i pel costat nord és occitana, dins del departament dels ALTS PIRINEUS, configurant el PARC NACIONAL DELS PIRINEUS. Aquest massís calcari és Patrimoni de la Humanitat d'ençà de l'any 1997, encara que l'extensió compresa dins de la denominació de la UNESCO fou ampliada dos anys després.

Amb un territori que comprèn 30.639 hectàrees, ofereix al vessant aragonès dos grans i fondos canons, mentre que pel costat occità són admirables els seus tres abruptes circs. Realment, tot el conjunt és format per tres cims, el pròpiament conegut com a MONT PERDUT, que també és el que aconsegueix la major alçada, i els cims de CILINDRE i ANISCLE (conegut també com a SOM DE RAMON), amb unes dimensions lleugerament inferiors. La denominació de MONT PERDUT començà a ésser utilitzada a partir del segle XVIII, com a mostra de l'aïllament d'aquesta muntanya. Des del vessant occità és complicat de poder veure a simple vista. I no aparegué en un mapa fins l'any 1730!!!

El MONT PERDUT posseeix al costat nord un dels pocs glaciers dels Pirineus, amb una extensió d'uns set-cents cinquanta metres, però que malauradament a causa del canvi climàtic que estem patint, es troba en un retrocés molt preocupant.

En trobar-se a la frontera entre diferents països i llengües, també rep diverses denominacions, malgrat que el terme MONT PERDUT enguany sigui el més conegut. I és precisament l'existència dels tres cims comentats anteriorment qui provoca que en llengua occitana sigui conegut com a LAS TRES SÒRRAS i en llengua aragonesa com a AS TRES SEROLS (traduint, "les tres germanes").

Dins del costat occità, hem de mencionar com a una meravella digna de visitar la VALL i el CIRC DE GAVARNIA. Aquesta muralla rocallosa calcària, de colors gris, rosa i ocre, ens ofereix una cascada natural d'uns quatre-cents metres de caiguda, i l'anomenada BRETXA DE ROTLAND, una collada estreta de quaranta metres d'amplada i cent d'alçada. Aquesta collada rep el seu nom d'una antiga llegenda que explica que ROTLLAN, el nebot de l'emperador CARLEMANY i protagonista de la famosa Cançó de Gesta, intentant destruir la seva espasa DURANDALL en colpejar l'arma contra unes roques, creà aquesta bretxa.

I qui fou el primer en ascendir a dalt de tot del MONT PERDUT? LOUIS RAMOND de CARBONNIÈRES, un noble alsacià qui, com a bon intel·lectual del segle XVIII, el de la Il·lustració, mantingué múltiples interessos en l'àmbit del coneixement, entre ells la botànica i l'exploració de les muntanyes, i realitzà amplis estudis sobre la serralada pirinenca, com demostra un dels seus primers treballs, amb un títol prou llarg i eloqüent: "OBSERVATIONS FAITES DANS LES PYRÉNÉES, POUR SERVIR DE SUITE À DES OBSERVATIONS SUR LES ALPES". En DE CARBONNIÈRES escrigué que "Del mateix MONT BLANC (als ALPS) és necessari anar al MONT PERDUT. Quan hom ha vist la primera de les muntanyes granítiques, només li falta veure la primera de les calcàries".

Empresonat durant la Revolució Francesa per contrarrevolucionari, aconseguí gairebé miraculosament escapar d'una cita amb Madame Guillotine, i veient que la política perjudicava seriosament la salut en aquells moments a França, es dedicà totalment a les ciències naturals. L'any 1797 planejà una primera expedició per arribar dalt del MONT PERDUT i recopilar dades pels seus estudis botànics, sobretot fòssils, i intentar determinar l'antiguitat de les roques calcàries dels Pirineus Centrals, que havia originat molta controvèrsia en ambients acadèmics. Però no assolí el cim amb els seus alumnes i el mateix any realitzaren un segon intent. El resultat fou la narració "VOYAGE AU MONT-PERDU ET DANS LA PARTIE ADJACENTE DES HAUTES-PYRÉNÉES", però el cim continuava resistint-se. I així fou fins al mes d'Agost de l'any 1802, amb una expedició molt detallada al "JORNAL DES MINES". De fet, no fou en DE CARBONNIÈRES el primer en coronar el cim, sinó

dos guies i un pastor enviats per ell mateix des de la darrera base de l'expedició, molt a prop del cim. El tercer cim, ANISCLE, també conegut com hem dit amb el nom de SOM DE RAMON, rep aquesta segona denominació en honor seu.

Com els aficionats al senderisme de muntanya coneixen, visitar aquests meravellosos paisatges també incorpora una perillositat evident. La ruta més utilitzada i relativament més segura per a l'ascensió és des del REFUGI DE GÓRRIZ, al municipi aragonès de FANJO. Pel costat occità, existeixen dos punts de sortida, que són el COLL DEL CILINDRE i l'anomenada CARA NORD CLÀSSICA.

Però com en DE CARBONNIÈRES pogué comprovar, la muntanya ofereix també un tresor vegetal per als amants de la Botànica. A partir d'una certa alçada ja només es poden trobar determinades espècies vegetals preparades per a conviure amb aquelles baixes temperatures. Al MONT PERDUT, es poden trobar fins a noranta-cinc d'elles. Enguany estan catalogades com a espècies vegetals d'arreu del món que podrien viure a aquestes alçades només unes cent cinquanta.

I per acabar una mica de polèmica. Tots coneixem la "CANÇÓ DE ROTLLAN" que explica la llegendària batalla entre les tropes carolíngies comandades pel cavaller ROTLLAN amb els sarraïns, en l'anomenada BATALLA DE RONCESVALLS. Tradicionalment s'ha situat sempre aquesta batalla a NAVARRA, però alguns estudiosos de la Cançó de Gesta, afirmen que podria tractar-se per la descripció del terreny que ofereix el text literari, més aviat de l'àrea del MONT PERDUT.

I en el proper capítol... d'una meravella natural a una gran obra arquitectònica de l'Antiguitat. Quin és el pont romà més ben conservat del món?

Francesc Sangar. CAOC.